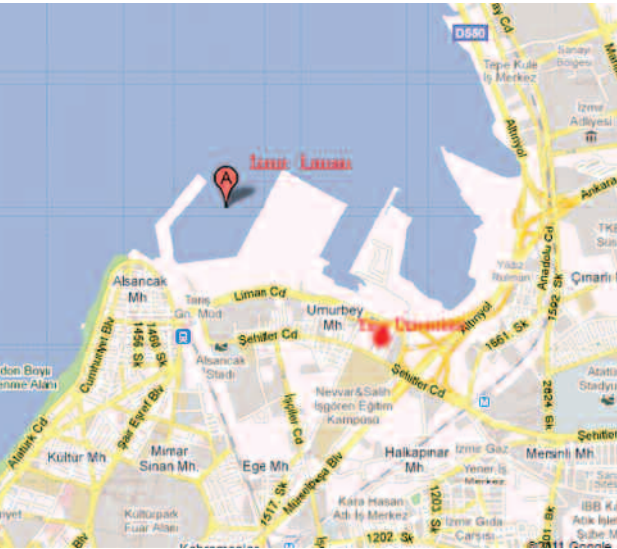

Fabrikadan Üniversiteye

İZMİR'DE KURULAN YAŞAR ÜNİVERSİTESİ TARİHİ DEĞERE SAHİP BİR SANAYİ YAPISININ DIŞ KABUĞUNU KORUYARAK EKONOMİK DEĞERİ YÜKSEK SANAYİ YAPILARINA YENİ BİR İŞLEVİ, EĞİTİM FONKSİYONUNU KAZANDIRMIŞTIR

Malike Özsoy

ÜSTTE İzmir Alsancak Limanı Arkası ve Yaşar Üniversitesi
(<http://maps.google.com/>)

SAĞ ÜSTTE Alsancak depo yapısının 1941'deki müdahaleler sonrasında eklenen betonarme kolonlu halı (Zemin Kat Planı)
(Genim arşivi, 1998)

Alsancak depo yapısının 1998 yılında restorasyon sonrasında ilave edilen çelik kolonların dış beden duvarlarına çekilmiş ve merdiven eklenmiş halı. (Zemin Kat Planı)
(Genim arşivi, 1998)

SAĞ ALTTA Şu anda yemekhane olarak kullanılan depo binası birinci katı, restorasyon öncesi görünümü
(Genim fotoğraf arşivi, 1998)

Restorasyon sonrası yemekhaneden bir görünüm (Malike Özsoy fotoğraf Arşivi)

Eski yapılarda yeniden yaşam ilk olarak Amerika'da 1940'lı yıllarda ortaya çıkmış, kendini orta ve yoğun kullanımlı kentsel alanlarda eski ve işlevini yitirmiş yapıların yeniden hayata geçirilmesi olarak ortaya koymuştur. Kentlerimiz, bugün aşırı nüfus yığılmaları, ekonomik şartlar, sosyal bilinçsizlik, koşulsuz ve yanlış yer seçimi tercihleri, arz-talep eğilimleri gibi çeşitli nedenlere bağlı olarak bir çöküş yaşamaktadır. Dünyada olduğu gibi, ülkemizde de kuvvetle hissedilen bu çöküş, yalnızca kentleşme sancıları çekmekte olan az gelişmiş ülkelerde değil, 19. yüzyıldan bu yana hızlı dönüşüm süreçleri yaşayan gelişmiş ülkelerde de görülmektedir (Özden, 2001). Kentsel yeniden canlandırma, kentsel veya kırsal alanlarda bilim, teknik, sanat ve sağlık kurallarına uygun olarak afetlere ve kentsel risklere duyarlı yaşam çevrelerinin oluşturulması için fiziksel olarak köhne, sosyal ve teknik altyapının yetersiz olduğu çöküntü alanların iyileştirme, tasfiye, yenileme ve gelişimini sağlamak üzere dönüşüm ve dönüşümün gerçekleşmesine ilişkin iş ve işlemler bütünüdür.

Endüstri devrimiyle birlikte kurulan sanayi tesisleri zaman içerisinde gerek kentsel mekanlar içinde kalarak, gerekse fiziksel ömürlerini tüketerek atıl duruma düşünce, taşıdıkları ekonomik ve tarihi değerler göz ardı edilemeyerek yeniden canlandırılmaları yoluna gidilmiştir. Var olan binalar güçlendirilerek, bunlara yeni kullanımlar tanımlanmış ve kentsel alanlara günün koşullarına uygun işlevler kazandırılmıştır. Türkiye'de ise bu tür

uygulamalar 1980'li yıllardan sonra başlamıştır. Yeniden kullanılacak yapıların mimari kimliklerine, konumlarına ve fiziksel özelliklerine göre genelde turizm, ticaret, kültür işlevlerinin kazandırıldığı görülmektedir. İzmir de 2001 yılında kurulan Yaşar Üniversitesi tarihi değere sahip ve kent içerisinde sıkışıp kalmış bir sanayi yapısının dış kabuğunu koruyarak ve yine kent içerisinde kalmış konum itibarıyla ekonomik değeri yüksek sanayi yapılarına yeni bir işlevi eğitim fonksiyonunu kazandırarak bu bağlamda yeniden canlandırma konusunda İzmir'de öncü olmuştur.

İzmir Alsancak-Liman Arkası Bölgesi Tarihi Özellikleri ve Şimdiki Durumu

Alsancak Garı İzmir'in merkezinde Osmanlı Devleti'nin ilk demiryolu olan İzmir- Aydın demiryolunun başlangıcında bulunan Türkiye'nin en eski tren istasyonudur. Yapımının bir İngiliz firması tarafından 1858 yılında tamamlanmasıyla, yük trenleri Alsancak Garında faaliyet göstermiştir¹. 1875 tarihinde Sultan Aziz tarafından inşa ettirilen İzmir Limanı hattının tamamlanmasıyla birlikte gar ve liman yük taşımacılığı alanında kente canlılık getirerek, sanayinin gelişmesine büyük katkıda bulunmuştur.

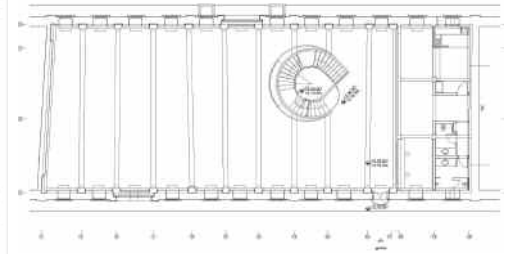
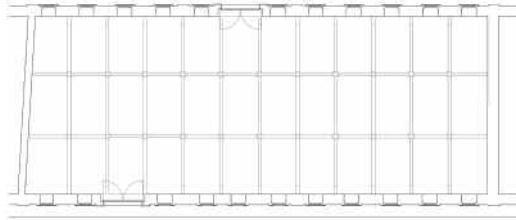
İzmir'de gelişim ve dönüşüm, demiryollarının yapımı ile farklı bir sürece girerek, demiryolunu izleyen liman ve rıhtımın inşaatlarıyla da hız kazanmıştır. İngilizler, Alsancak Garı'nın yapımını tamamladıktan sonra, Gardan Bornovaya gidiş yolu çevresinde bulunan bölge şehir dışı kabul edilmiştir.

İzmir Alsancak Limanı yapımına ise 1955 yılında başlanmış, ilk bölümü 1959 yılında tamamlanmıştır (Baran, 2006). 20. yüzyıl başlarında ve Cumhuriyet sonrası yaşanan yoğun ticari ilişkilerin sonucunda "Alsancak Liman arkası" olarak anılmaya başlayan bölge gelişen depolama ve sanayi işlevleri ile Salhane, Bayraklı, Turan kesimlerine kadar, özellikle Erken Cumhuriyet Dönemi sanayi yapılarının bulunduğu bir alana dönüşmüştür.

İzmir liman arkası bölgesi 1950'li yıllara kadar endüstriyel faaliyetler alanında gelişim göstermiştir. 1954 yılında çıkan bir yasayla, endüstri yatırımlarında özel sektör teşvik edilmiş ve Marshall Planı çerçevesinde bölgede yeni endüstri tesisleri kurulmuştur. 1950-1960 yılları arasında tütün ve çeşitli depoların yanı sıra 1953 yılında devlet yatırımı olan Sümerbank Fabrikası, 1938 yılında kooperatifler birliği oluşturan kayısı, incir, üzüm işletmeleri, Tarih zeytinyağı, kolonya ve sirke fabrikaları Şehitler Caddesi çevresinde ve bölgenin güneyinde konumlanmıştır (Bilsel, 1999).

İzmir'in 1950-1960'lardan sonra büyük oranda göç almaya başlamasıyla birlikte kent Buca, Bornova ve Karşıyaka yönüne doğru büyümüştür. 1950'lere kadar kent dışı kabul edilen bu alan 1960'lar sonrası Erken Cumhuriyet Dönemi sanayi yapılarını barındıran kent içi bölge haline gelmiştir. İzmir'in gelişmesiyle birlikte liman ve çevresindeki kullanım şekli, bölgenin gelişimini büyük ölçüde etkilemiştir. Kendisini yenileyemeyen yapılar işlevlerini yitirerek büyük endüstri yapıları ve alanları atıl olarak kalmış, zaman içerisinde yıpranmış ve kent içerisinde bir çöküntü bölgesi yaratmıştır. Kent merkezinin gelişme baskısı altında kalması, çevre kirliliği, gelişen teknolojiyle birlikte işlevsiz kalmaları gibi faktörlerin de eklenmesi ile endüstri kurumları terk edilmeye başlanmıştır.

Endüstriyel miras, endüstri kültürünün tarihi, teknolojik, sosyal, mimari ve bilimsel değeri olan yapılarını kapsamaktadır. Kent bütününde kıymetli bir konumda kalmaya başlayan bu yapıların çoğu, Erken Cumhuriyet Dönemi endüstri yapıları olmaları nedeniyle, Kültür ve Tabiat Varlıkları Yasası kapsamında kültür mirası olarak kabul edilmiştir.

Bölgenin Belediye tarafından sürdürülen Nâzım Plan çalışmalarında Mimarlar Odası İzmir Şubesi Danışma Kurulu da yer almış, bölgenin plan kararlarının geliştirilmesinde önerilerde bulunmuştur. Tescilli endüstri yapıları ve alanlarının "Özel Proje Alanı" olarak belirlenmesi ile uygulama süresinde çok sayıda kentsel tasarım yarışmasına konu olabilecek zengin bir master plan elde edilmiştir. Özellikle kamuya ait alanların "Endüstri Arkeolojisi - Kongre Merkezi - Kültür Sanat Merkezi" vb. işlevler olarak belirlenmesi, İzmir'in geleceğe hazırlanmasında kültür mekânları gereksinmesinin karşılanması açısından önemli bulunmuştur. (Başbuğ, 2004).

Eski Un Fabrikasından Üniversiteye

Limn arkasında kalan ve sanayi yapılarından biri olan eski un fabrikası Umurbey Mahallesi Şehitler Caddesi'ne açılan 1529-1530 sokakları arasında yer almaktadır. Yapının ilk sahibinin Rum bir tüccar olduğu belirtilmekte, tam kesin kaydı olmamakla birlikte, 1895 yılında inşa edildiği sanılmaktadır. Yapının Darağacı Bölgesi olarak tanımlanan Alsancak stadyumu ve çevresindeki alanda 1913-1915 tarihinde yapılan İzmir Endüstri sayımlarında tespit edilen altı adet un değirmeninden biri olduğu belirtilmektedir (Barboros,1999). İzmir'in köklü ailelerinden Filibelilerin, ilk kuşağı olan Hacı Süleyman ve oğlu Rahmi Filibeli tarafından 1920 yılında satın alınmıştır. Un değirmeninin makineleri eski olduğu için önce tamir edilmiş, ancak istenen verim alınamayınca yenilenmiştir (Şimşek, 2006).

Yapı kısmen dört, kısmen iki katlıdır. Geleneksel olarak taş ve tuğladan yığma sistemde ve ahşap taşıyıcı ve döşemelerle inşa edilmiştir. Tapu kayıtlarına göre Filibeli ailesinin mülkiyetinde iken 1941'de geniş çaplı

bir onarım geçirmiş, ahşap olan iç taşıyıcılar kullanım gereği bu tarihte betonarmeye çevrilerek yapı yenilenmiş ve modernleştirilmiştir. Strüktürel anlamda büyük değişikliklere uğramış olan yapının cepheleri özgünlüğünü korumuştur.

1954 yılında mevcut fabrikanın yanında bir un fabrikası daha inşa edilmiştir. Daha sonra 1980' lerde binanın dört katlı olan kısmı yenilenerek, un fabrikasının mevcut bacası yıkılmış, Gazete Ege binası olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1996'da eğitim ve kültür merkezi olarak kullanılması için Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfının mülkiyetine geçen yapının iki

ÜSTTE Restorasyon sonrası Yaşar Üniversitesi Hazırlık Okulu Kampüs Binasından bir görünüm. (Erdal Merter fotoğraf arşivi)

ALTTA Üniversite Caddesinden, Dewilux idari binalarının öğretim üyesi binalarına dönüştürülmüş halinin bir görünümü (Erdal Merter Arşivi)

SAĞ ÜSTTE Dewilux fabrika yapılarına bir bakış (Yaşar Üniversitesi Arşivi)

SAĞ ALTTA Değişime uğramış fabrika yapıları ve yeni kampüs alanına bir bakış (Erdal Merter Arşivi)

katlı olan kısmı Yüksek Mimar Dr. Sinan Genim tarafından restore edilmiştir. Ön taraftaki fabrikanın deposu olarak inşa edilen iki katlı yapının dış duvarları tuğla hatıllı moloz taştır. Yeniden düzenlenen yapıda 1941'deki müdahaleler sonrasında eklenen betonarme kolonlar kaldırılmış, yapıyı güçlendirmek amacı ile çelik konstrüksiyon dış beden duvarları içine alınarak mekân bütünlüğü sağlanmıştır. Üst kattaki yemekhane bölümüne ulaşmak için çağdaş bir merdiven ilave edilmiş ve yeni bir giriş tasarlanmıştır. Üst katın çatı konstrüksiyonu korunarak çatı örtüsü elden geçirilmiştir (Genim, 1998).

Dört katlı binanın içerisinde konferans salonu, fuaye alanı, idari bürolar ve derslikler bulunurken, iki katlı bina içerisinde sadece derslikler ve yemekhane yer almaktadır.

Farklı dönemlerde farklı işlevler yüklenmesi ve taşıyıcı sisteminin değiştirilmesi nedeniyle yapının iç mekanın özgünlüğünü yitirmesi kaçınılmaz olmuştur. Dış kabuğu korunan yapının tüm pencere açıklıkları tuğla söveli ve basık kemerlidir. Saçak altlarına işlenen silme ile yapı düşeyde sonlandırılmaktadır. Binaları birbirinden ayırmak için de düşeyde karşılıklı iki sıradan oluşan tuğla söveler kullanılmıştır. Bu cephede uygulamasına İzmir'in 19 yüzyıla ait başka yapılarında rastlamak mümkün değildir.

Önceleri Liman Caddesi'ne açılan 1530 Sokak yeni düzenlenen üst yollar nedeni ile çıkmaz sokağa dönüştürüldüğünden araç trafiğine kapatılarak binanın iç yaya yolu haline dönüştürülmüş; öğrenci kantini, oturma birimleri, çiçek parterleriyle gençlerle sürekli yaşayan kamusal bir mekân halini almıştır.

Un işletmesi ve deposu olarak kullanılırken ticaret eksenli olan bu yapı barındırdığı fonksiyon sebebiyle bulunduğu bölgenin sosyal, kültürel ve iklimsel çevre bileşenlerinden kopuk endüstriyel bir mimariyi yansıtan, dış ortama sosyal ve kültürel anlamda ilişkisi bulunmayan bir yapıydı. Üniversiteye dönüşümü ile birlikte özellikle iç mekânda yaratılan eğitime yönelik çağdaş yapı malzemeleri ve tekniğiyle donatılmış zengin, sosyo kültürel mekanlar, çağdaş teknolojinin olanaklarının ilavesi ile, canlı, dış dünya

ile daha çok iletişim kuran, gençlerle yaşayan dinamik bir hâl almıştır. Dış kabuğu korunarak restore edilen taş yapı ilk anda bakıldığında geçmiş tarihini anımsatma konusunda müze işlevine yakın görsel bir görevi yerine getirmektedir. Tüm bu olumlu özelliklerinin yanısıra iki sokak arasında sıkışıp kalmış olması, sokaklardan birinin yoğun kullanılmamakla birlikte taşıt trafiğine açık olması, öğrencilere yeterli açık alan olanağı sağlayamamakta ve dış mekân gereksinimini bir eksiklik olarak hissedilmektedir. Gözlem odağımız tek başına Yaşar Üniversitesi binası iken, bu yapıyı çevresi ile, komşu binalar, yollar, doğa, deniz kıyısı etkinlikleriyle kurduğu kentsel örgünün içine yerleştirdiğimizde, gerçek dönüşüm başarısını görmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Tarihi yapıların içinde yer aldıkları bölge tek başlarına bu yapıların yenilenmeleri ile bir anlam ifade etmeyecektir. Bölgenin modern yapılarla modern meydan düzenlemeleriyle kamusal yada yarı kamusal alanlarla desteklenmesi tematik birlikteliklerinin sağlanması zorunludur. Bu anlamda bakıldığında üniversite binası tek başına ortaya koyduğu olumlu katkılarıyla yalnız kalmakta yakın çevresinde kentsel örgünün sağlaması gereken kongre, sanat, dinlenme, eğlence türü kültürel etkinlik alanlarının eksikliği hissedilmektedir.

Bina 2002 yılından beri İzmir Yaşar Üniversitesi tarafından eğitim amacıyla kullanılmaktadır.

Eski Boya ve Bisiklet Fabrikasından Üniversiteye

Bornova, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ve özellikle 1865'de Halkapınar çıkışlı bir demiryolu hattının buraya uzatılmasıyla, İzmir'in zengin levanten ailelerinin tercih ettiği yerleşim mekânı olmuştur. 1958 yılında ilçe statüsüne kavuşan Bornova, 1955 yılında kurulan Ege Üniversitesi kampüsü sayesinde öğrenci kenti olmaya başlamıştır. Tıp Fakültesi Hastanesi'nin Ege ve ülke boyutunda büyümesi ve askerî birliklerin buraya yerleşmeleri Bornova'yı bir çekim merkezi haline getiren başlıca etkenlerden olmuştur. Böylece ilçede 1970'li yıllarda büyük kentlere yönelen

kitlesel göçlerin yarattığı plansız yerleşime ve gecekondulaşmaya engel olmuştur.

Üniversite etkeninin yanında iki büyük askerî birliğin de ilçe içinde konumlandırılmış olması yakın çevresindeki iki hâkim sanayi aksının (Kemalpaşa Ovası ve Işıkkent) ve dört sanayi sitesinin ilçenin yerleşim alanı içinde bulunması Bornova'nın gelişimine etki etmiş olan unsurların başında yer almaktadır. İzmir-Ankara, İzmir-Aydın ve İzmir-Çanakkale karayolu ağının merkezinde bulunması, ayrıca 2000 yılında ilçeye metronun ulaşması ve de Santral Garaj'ın yakına gelmesi ile ilçe önemini bir kat daha arttırmıştır.

1950'li yıllarda şehrin çeperinde ve hatta dışında kurulan sanayi ve devlet yapılarının ve yerleşkelerinin (TCKK, İZSU, TEDAŞ vs) zaman içerisinde şehrin artan nüfusu ile birlikte şehir içerisinde kalması, bir kısım sanayi kuruluşlarının kent merkezini terk etmesine neden olmuştur. Yaşar Üniversitesi Yaşar Topluluğu'na ait olan Dewilux boya fabrikası ile komşu yapı olan Bisan bisiklet fabrikası da bu nedenle şehri terketmiş sanayi yapılarıdır. Birisinin Kemalpaşa'ya diğerinin Atatürk Organize Sanayi Bölgelerine taşınmasıyla terkedilen bu yapılar, kentlerin merkezinde fiziksel olarak yer işgal ederken, yeni gereksinimlere cevap verebilecek olanakları da ortaya çıkarmaktadır. Yaşar Üniversitesi de bu değişime bağlı olarak özgün işlevi boya imalatı ve bisiklet üretimi olan yapılara eğitim fonksiyonu yükleyerek, bu yapıların yeniden kullanım olanağını sağlamıştır. Yaşar Üniversitesi kampüsünün burada gelişmesi 1955 yılında kurulan Ege Üniversitesinin şehre kazandırdığı "Üniversite kenti" imajının da güçlenmesine katkıda bulunmuştur.

Yeni Kampüs Bornova'nın "ağaçlı yol" olarak bilinen Üniversite Caddesi üzerinde yer almaktadır. Aynı cadde üzerinde yer alan metro istasyonu da üniversitenin bu noktada gelişmesinde etken olmuştur.

1954 yılından beri Dewilux boya fabrikası olarak bilinen ve başta Avusturya orijinli levantenlere ait olan yapılar ile 1960 lardan beri bisiklet fabrikası olarak hizmet veren Bisan Bisiklet Fabrikası, 1950'li ve 1960'lı

“DÖNÜŞÜMLE, CANLI, DIŞ DÜNYA İLE DAHA ÇOK ETKİLEŞİM İÇERİSİNDE OLAN, GENÇLERLE YAŞAYAN DİNAMİK BİR HÂL ALMIŞTIR ”

yıllarda Bornova'nın dışında sanayi bölgesi olarak tanımlanan alanda faaliyet gösterirken, 1980'den sonra yapılan yeni imar planıyla birlikte, konut ve ticaret alanlarının gelişmesi ile kent içerisinde sıkışıp kalan tesisler halini almıştır. Yaratılan bu baskı tesislerin yeni arayışlara girerek yeni sanayi bölgelerine taşınmalarına neden olmuştur. Nitekim yeni imar planı da bölgeyi 'konut dışı' kullanımlar için tanımlamış, uzun dönemde sanayinin bu yöreden çıkacağını kabul etmiştir.

Eski fabrika yapıları; makinaların taşınmasından dolayı ortaya çıkan boşluklar, kısmen ya da tamamen sökülen çelik çatılar, doğramalar ve de on yıllık bir zaman diliminde kullanılmamışlığın verdiği yıpranmalar ile sadece taşıyıcı ve bölücü sistemler ile ayakta durabilmeye çalışan parçalı yapılar görünümündeydiler. Strüktürel anlamda varlığını sürdüren fakat yapı elemanlarının eksikliğinden dolayı her türlü dış etkene açık olan binaların öncelikle rölövelerinin çıkarılması,

ÜSTTE Üniversite Caddesinden Giriş, Rektörlük Binası ve Meydan dan bir görünüm (Yaşar Üniversitesi Arşivi)

ALTTA Mimarlık Fakültesi binalarının restorasyon öncesi görünümü restorasyon sonrası görünümü (Yaşar Üniversitesi Arşivi, Erdal Merter Arşivi)

SAĞ ALTTA Trafik karmaşasından uzak, doğal peyzajlı kampüs alanından bir görünüm (Yaşar Üniversitesi Arşivi)

projelendirilmesi, çelik taşıyıcılar ve betonarme sistemin güçlendirilmesi, çatı ve kimi yerde cephe açıklıklarının kapatılarak binaların stabilitesinin ve korunabilirliğinin sağlanması ilk etapta ki çalışmalar olmuştur. Selçuk Yaşar Bornova Kampüsü yapıları Alsancak liman arkasında bulunan tarihi depo yapısından, yapısal anlamda tarihi değerlerinin bulunmaması nedeniyle farklılık göstermektedirler. Bu nedenle Bornova kampüs yapıları tasarlanırken dış cepheleri de değişime uğramış, tüm binalara yeni bir yüz kazandırılmıştır.

Yaklaşık 11000 m² açık ve 22000m² kapalı alana sahip olan şimdiki kampüs 190 m uzunluğunda lineer bir aks üzerinde dizilen rektörlük binası, 500 kişilik konferans salonu, 4500 kişilik derslikler, yemekhane, kütüphane, kapalı spor kompleksi ve akademik, idari personel odalarından oluşmaktadır. Ayrıca içerisinde İzmir'in seçkin iki kafeteryası öğrencilere hizmet vermektedir.

Kuzeyde Üniversite Caddesi'ne, güneyde ise Sanayi Caddesi'ne bağlanan yeni kampüs alanı iki cadde arasında geçiş sağlayan bir köprü niteliğindedir. Üniversite Caddesi girişinde rektörlük bloğu önünde yer

konferans salonu ve rektörlük binasına, fabrika yapılarının idari birimlerinin öğretim görevlisi ofislerine dönüştürülmesi kararı genel planlama kriteri çerçevesinde öngörülmüştür. İki kattan fazla kat yüksekliği bulunan, önceden Bisan Bisiklet Fabrikası'nın döküm atölyesi olarak kullanılan büyük boşluklu yapı, 500 kişi kapasiteli bir konferans salonuna dönüşürken, Dewilux fabrikasının sık kolonlu ve üç katlı eski bir üretim tesisi kütüphaneye dönüşmüştür.

Bisiklet fabrikasına ait olan yapıda yüksek çatılı depolama bölümü prestijli bir konumda yer alması nedeniyle rektörlük birimi ve çok amaçlı sergi salonuna, diğer depolar sınıflara, fabrikanın idari yapısı yine akademik ve idari personel ofislerine dönüşmüştür. İşçilerin Dewilux fabrikasında yemek yemek için kullandıkları bina yine tüm üniversiteye hizmet verebilecek mutfak ve yemekhaneye, ona bitişik olan yapı kafeteryaya dönüştürülerek yeniden tasarlanmıştır. Kampüsün ortasında yer alan meydan önemli günlerde bir toplanma alanı olarak düşünülmüş, bu alanı doğu yönünde sarmalayan amfi aynı zamanda mimarlık fakültesinin stüdyolarının yer

“YAPILARIN MEVCUT KARAKTERLERİ, YENİ FONKSİYONLARIN NERELERDE KONUMLANABİLECEĞİ SORULARINA YANIT VEREBİLMİŞTİR”

alan bir meydan, kampüsün merkezinde konumlanmış öğrenci odaklı ikinci bir meydan, Sanayi Caddesi yönünde yer alan ve yeni işlevi öğrenci konseyi toplanma mekânı olan eski su deposu ile kampüs alanı tanımlanmaktadır.

Tasarım aşamasında var olan binaların kullanım kapasiteleri, 5000 öğrenciye hizmet verecek şekilde hazırlanan bir ihtiyaç programı ile çakıştırılarak, hangi binalara hangi fonksiyonların atanacağına karar verilmiştir. Yapıların mevcut karakterleri mimari program içerisinde yer alan fonksiyonların nasıl ve nerede konumlanacakları sorusuna kendiliğinden cevap verebilmiştir. Bu aşamada geniş hacimli depo yapılarının dersliklere, yüksek çatılı yapıların

aldığı, eskiden bir malzeme deposu olarak kullanılan binaya da merdiven olarak hizmet vermektedir. Bu binanın üzeri tonoz çatıyla örtülü olup zemininde mermerden yapılmış bir yön işareti orta meydanın vurgusunu arttırmaktadır.

Meydanın doğu yönünde ise tek katlı görsel sanatlar stüdyoları, önlerinde yer alan zeminleri ahşap kaplı yarı açık yaya geçidiyle ve süs havuzlarıyla orta mekânla bütünleşmiş binaların hepsi çağdaş kaplama malzemeleriyle giydirilerek malzeme seçimi ve kullanımı ile kendine özgü, çağdaş bir görünüm kazanmıştır.

Alsancak kampüsü un deposu yapıları tarihi değere sahip olmaları nedeniyle dış kabuğu koruma amaçlı

bir dönüşüm planı geçirirken, Bornova Selçuk Yaşar Kampüsü yapıları koruma amaçlı yapılan bir yenileme çalışması değildir. Kampüsün eski yapı karakterleri okunamaz haldedir, ancak kütleler kentsel bellekte yer ettiği şekliyle korunmuştur, bu nedenle de kendi ölçeğinde bir yapılaşma anlayışı gelişmiştir. Cephelerin eskisiyle bağı kopuk ancak yeni işleviyle uyumlu ve canlıdır. Açık alanlar tüm bina kütlelerini hem birbirine, hem de cephe aldığı iki sokağı birbirine bağlayarak bir omurga gibi işlev görmektedir. İşlevinden dolayı dönüşüme uğrayan ve kültürel amaçlı kullanılan yapılara göre daha yaşayan ve canlı bir karaktere sahiptir. Kampüs alanının araç trafiğine kapalı olması sebebiyle rahat bir yaya hareketliliği sağlanmıştır. Geniş yaya yolları, oturma ve aydınlatma elemanları, kafeler, su elemanları, yoğunluk ve trafik gürültüsünden uzak doğal çevre, kullanıcıları için konforlu yaşanabilen, kamusal bir alan tanımlamaktadır.

Sonuç

Selçuk Yaşar Spor ve Eğitim Vakfının 1999 yılında Yaşar Üniversitesi adıyla bir üniversite kurma kararı almasıyla birlikte, endüstriye olan katkısı ve öncülüğü ile bilinen Yaşar topluluğu yine öncü niteliği taşıyarak zaman içerisinde yaşamını yitiren sanayi yapılarına eğitim işlevini kazandırarak onlara yeniden hayat vermiştir. Bornova Selçuk Yaşar Kampüsü şehrin içinde, ama gürültü ve kargaşadan uzak, sakin, güvenli, yeşil ve zengin peyzajıyla, dingin konumuyla öğrencilerin tüm gereksinimlerini karşılayabilecekleri huzur dolu bir üniversite ortamı sağlamaktadır. Bugünkü haliyle üniversitenin yapıları gerek iç gerek dış mekân kalitesiyle başka benzer yapılara ve projelere örnek teşkil edecek nitelikler taşımaktadır. Çağdaş yapım malzeme ve teknikleri, ileri teknoloji sistemleri, esnek tasarım anlayışının bir araya gelmesiyle kurgulanan yapılar, gençlere günümüz koşullarına yakışır yaşam ortamı sunmaktadır.

2001 yılında kurulan 2002-2003 eğitim yılında eğitime başlayan Yaşar Üniversitesi ilk önce Alsancak'ta yaşamını yitirmiş tarihi değere sahip bir un fabrikasına daha sonra 2008 yılında

Bornova'da terkedilmiş iki fabrika yapısına toplumumuzun kıymetli hazinesi gençleri taşıyarak onlara huzurlu, güvenli, çağdaş insana yakışır mekânlar sunarak dinamik, eğitilmiş, kültürlü bir nüfusun bölgeye ve ülkeye kazandırılması için de hizmet vermektedir. Eğitim yapıları dönüşüm için düşünülmeye gereken olumlu bir alternatiftir. □

Malike Özsoy, Yrd.Doç.Dr., Yaşar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

KAYNAKLAR

- Baran, Hitay.(2006), İzmir Ticaret Odası 'İzmir Alsancak Limanı ve Özelleştirme Süreci' <http://www.izto.org.tr/NR/rdonlyres/D77BEOEE-308F-435B-9C4E-D45B1CD49C39/9208/alsancaklimani.pdf>
- Barbaros, Funda. (1999), "19.Yüzyılda Çözüm Arayışları" Ege Mimarlık , sayı:31, s.21-22
- Başbuğ, Tamer; Ağrı, Alev; Çınarlı, Nilüfer; Ulema, Necdet; Gültekin, Eser; Özlen Boygar;(2004)
- 'İzmir Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı ve Tarihsel-Kentsel Alan ve Meydan Düzenlemeleri'. Mimarlık Dergisi sayı:316
- Bilsel, Cana. (1999), "Le Corbusier'in İzmir Nazım Planı ve 'Yeşil Endüstri Sitesi' Önerisi", Ege Mimarlık, sayı:33, s.13-17.
- Genim,Sinan. (1998) Röleve Projesi Raporu
- Şimşek, Eylem. (2006) Endüstri Yapılarının Kültürel Miras Olarak İrdelenmesi ve Değerlendirilmesi :İzmir Liman Arkası Bölgesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı
- 'Alsancak Garı' http://tr.wikipedia.org/wiki/Alsancak_Gar%C4%B1
- İzmir'in Elektrik ve Havagazı Fabrikaları <http://makaleler.tripod.com/makaleler/03.htm>, Erişim Tarihi :Ocak 2011
- İzmir'in Tarihi. 'XIX. Yüzyıldan Cumhuriyet'in İzmir'ine' <http://www.bunlarlazim.com/izmirin-tarihi-5-bolum.html>, Erişim tarihi:Ocak 2011
- Özden, Pinar, P; 'Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler ve İstanbul Örneği', İ.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi. No: 23-24 (Ekim 2000-Mart 2001) <http://www.istanbul.edu.tr/siyasal/dergi/sayi23-24/20.htm>. Erişim tarihi:Ocak 2011

